

Bibliografinės informacijos tvarkymas nemokama programa *Mendeley*

Turinys

Įvadas	2
Bibliografinės informacijos tvarkymas programa <i>Mendeley</i>	2
Programos <i>Mendeley</i> diegimas	3
Programos <i>Mendeley Reference Manager</i> prisijungimas ir duomenų saugojimas.....	5
Įrašų išsaugojimas programoje <i>Mendeley</i>	8
Citavimas ir bibliografinių sąrašų išsaugojimas <i>MS Word</i> programoje	15
Programa <i>Mendeley</i> internete (<i>Web</i>)	19

Įvadas

Ieškodami mokslinės literatūros, kaupiame nuorodas į šaltinius, straipsnius, knygas ir jų bibliografinius įrašus. Bibliografinis įrašas – nustatyta tvarka pateikti bibliografiniai duomenys apie dokumentą (jo dalį ar grupę dokumentų), pagal kuriuos jis atpažįstamas ir ieškomas [kataloge](#). Pvz.: pavadinimas, autorius, leidimo vieta, leidimo metai ir kt.

Surinktą informaciją mėginame sugrupuoti, kad būtų patogiau ją pasiekti ir naudotis rašant rašto darbus ar norint ją pasidalyti su kitais. Šiems darbams palengvinti yra sukurtos bibliografinių įrašų tvarkymo programos. Tokios programos yra skirtos palengvinti darbui išsaugant dokumentus, jų bibliografinius įrašus, naudoti citavimui ar rengti literatūros sąrašus. Populiariausios iš jų yra *RefWorks*, *EndNote*, *Zotero* ir *Mendeley*. Tik *Zotero* ir *Mendeley* programos yra nemokamos.

Šios metodinės priemonės tikslas – supažindinti bibliotekos vartotojus su nemokamomis programomis, kurios padėtų kaupti, sisteminti informaciją ir ją naudotis bet kada ir bet kur. Susipažinę su šia metodine priemone, įgysite žinių, kaip kaupti informaciją, sudaryti bibliografinius sąrašus bei dalytis informacija su kitais.

Bibliografinės informacijos tvarkymas programa *Mendeley*

Mendeley – nemokama bibliografinės informacijos tvarkymo programa. Naudojant ją galima išsaugoti informacijos šaltinių bibliografinius įrašus iš bibliotekų katalogų, duomenų bazių ar kitų interneto šaltinių. Taip pat sukauptus įrašus galima rūšiuoti į katalogus pagal temas arba kitus požymius, juos redaguoti, atlikti įrašų paiešką; sudaryti literatūros sąrašus pagal įvairius citavimo stilius. Programa *Mendeley* yra ir akademinis socialinis tinklas, kuris padės tvarkyti savo dokumentus internete, rasti mokslinių straipsnių tendencijas ir statistiką ir bendrauti su kitais tyrėjais visame pasaulyje.

Programos *Mendeley* privalumai:

- nemokama programa;
- galimybė išsaugoti informacijos šaltinių bibliografinius įrašus ir viso teksto dokumentus;
- galimybė įrašus rūšiuoti į katalogus pagal temas arba kitus požymius, redaguoti, atlikti įrašų paiešką;
- galimybė naudojant [Mendeley Cite](#) įkelti nuorodas ir bibliografinius aprašus į rengiamą straipsnį bei parengti literatūros sąrašą (*MS Word* programoje);
- galimybė pasirinkti bibliografinio aprašo stilių;
- turi įrankį, įterpiamą į naršyklę (*Web Importer*), kuris leidžia greitai ir lengvai į asmeninę paskyrą įkelti aprašus ir visateksčius PDF dokumentus (jei jie yra prieinami);
- galimybė įdiegti *Mendeley* programą keliuose kompiuteriuose ir naudotis ja galima namie ir darbe;

- [Mendeley Reference Manager](#) – saugi prieiga prie asmeninės *Mendely* paskyros iš bet kurio įrenginio darbalaukyje, naršyklėje ar mobiliojoje programėlėje. Debesyje saugomi Jūsų paskyroje sukaupti išteklių bus prieinami bet kada;
- galimybė prisijungti prie savo paskyros tuose kompiuteriuose, kuriuose neįdiegta *Mendeley* programa, jei turite prieigą prie *Mendeley* per interneto naršyklę;
- galimybė bendradarbiauti, bendrauti, dalytis įrašais su kolegomis privačiose ar atvirose grupėse (socialinis tinklas);
- galimybė naudotis išmaniuosiuose įrenginiuose;
- galimybė perkelti (eksportuoti) esamus įrašus iš kitų bibliografinių įrašų tvarkymo programų (*EndNote*, *RefWorks*, *Zotero* ir kt.);
- galimybė tiesiogiai įkelti straipsnius iš kompiuterio, pavyzdžiui, bet kurį PDF dokumentą arba visą aplanką su straipsniais;
- galimybė išsaugotame PDF straipsnyje žymėti tekstą ir rašyti pastabas.

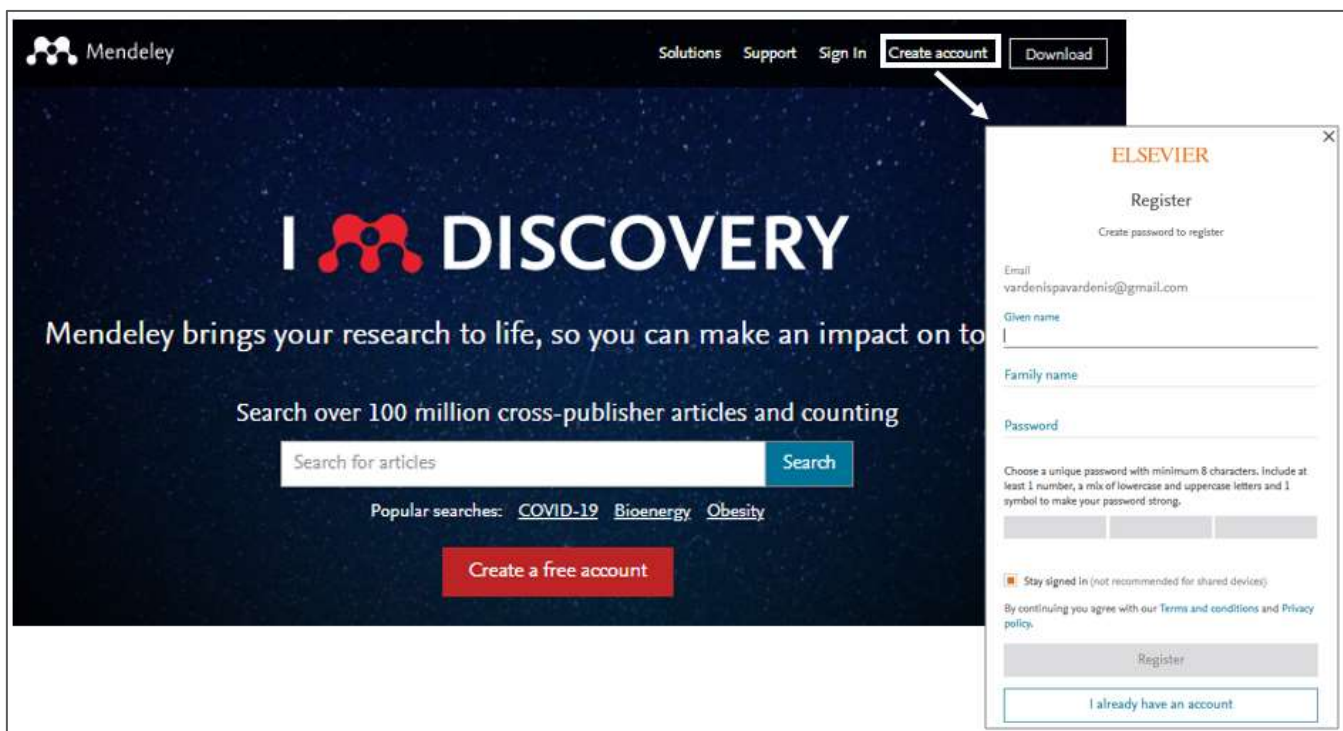
SVARBU. Programos *Mendeley* talpa – 2 GB atminties. Jeigu atmintis bus viršyta, bus taikomas mokestis.

Programos *Mendeley* diegimas

Mendeley programą galima įdiegti savo kompiuteryje (*Mendeley Reference Manager*) ir vėliau pasiekti jos duomenis programoje, jungiantis per interneto naršyklę (*Mendeley Web*).

Programos *Mendeley* diegimas kompiuteryje (*Mendeley Reference Manager*)

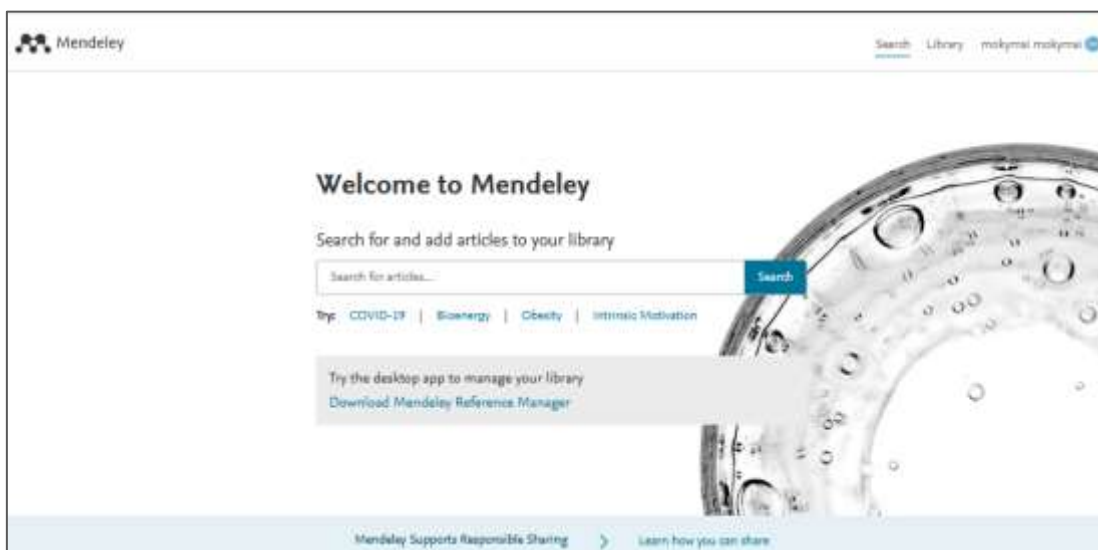
Prisijungus prie tinklalapio <https://www.mendeley.com/> pirmą kartą, reikia susikurti paskyrą (*Create Account*). Registracijai įveskite savo vardą, pavardę, elektroninio pašto adresą, slaptažodį ir rinkitės nuorodą *Register* (žr. 1 pav.).

1 pav. Asmeninės paskyros kūrimas programoje *Mendeley*.

Atsivėrusiame pagrindiniame programos *Mendeley* lange galite ieškoti informacijos (*Search*), susikurti aplanką ir juose saugoti bibliografinius įrašus (*Library*) (žr. 2 pav.).

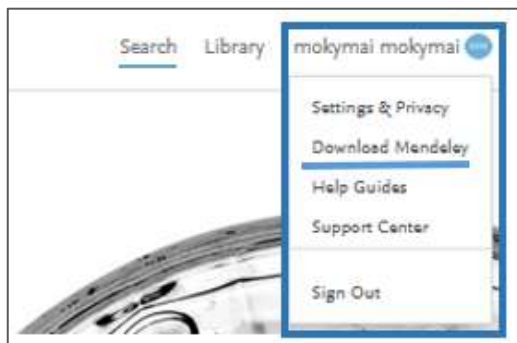
Mendeley Search rasite straipsnių, knygų skyrių, ataskaitų ir kitų dokumentų. Taip pat atvirosios prieigos dokumentus galėsite atsisiųsti PDF formatu.

2 pav. Pagrindinis programos *Mendeley* langas.

Darbai ir citavimui užtikrinti turite į savo kompiuterį atsisiųsti ir įdiegti naujausią programos *Mendeley* versiją – *Mendeley Reference Manager*.

Programos *Mendeley* lango dešinėje pusėje pasirinkite savo asmeninės paskyros nuorodą, paspauskite ir iš išskleidžiamojo meniu pasirinkite – *Download Mendeley* (žr. 3 pav.).

3 pav. Programos *Mendeley Reference Manager* diegimas.

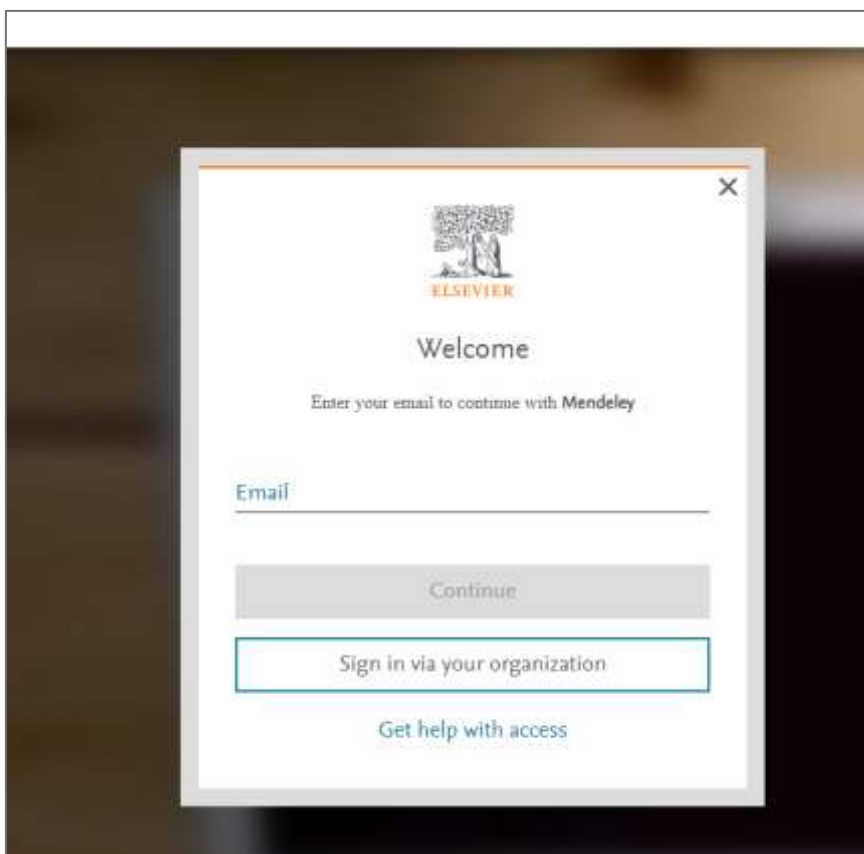
Toliau rinkitės nuorodą *Download now for Windows*. Pasirodžiusiame programos įdiegimo lange paeiliui spustelėkite *Run* (Vykdyti), *Next* (Toliau), *I Agree* (Sutinku), *Install* (Diegti), kol pasirodys užrašas *Finish* (Pabaiga), reiškiantis, kad programa įdiegta.

Jūsų kompiuterio darbalaukyje atsiras *Mendeley Reference Manager* piktograma. Paspauskite ją, kad atidarytumėte programą.

Programos *Mendeley Reference Manager* automatinis duomenų saugojimas

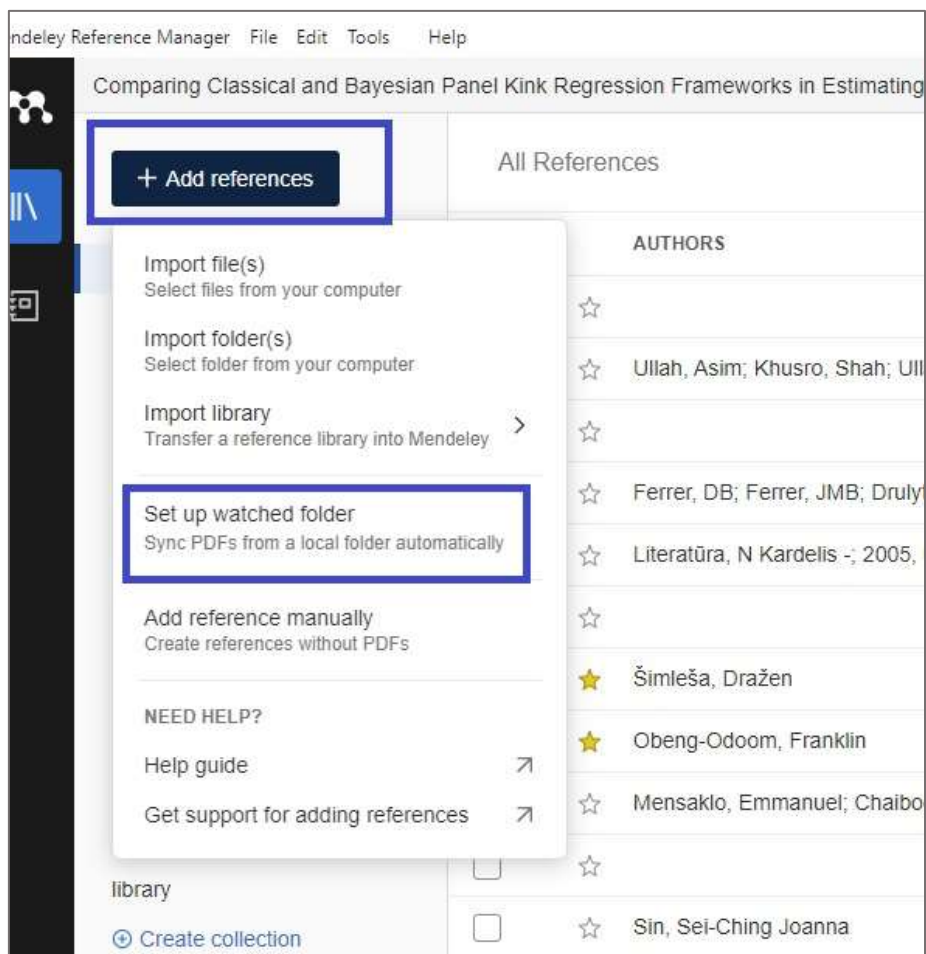
Prieš pradėdami darbą su programa *Mendeley Reference Manager* turite prisijungti prie savo sukurtos paskyros. Turite įvesti elektroninį paštą ir slaptažodį (žr. 4 pav.).

4 pav. Programos *Mendeley Reference Manager* prisijungimo langas.

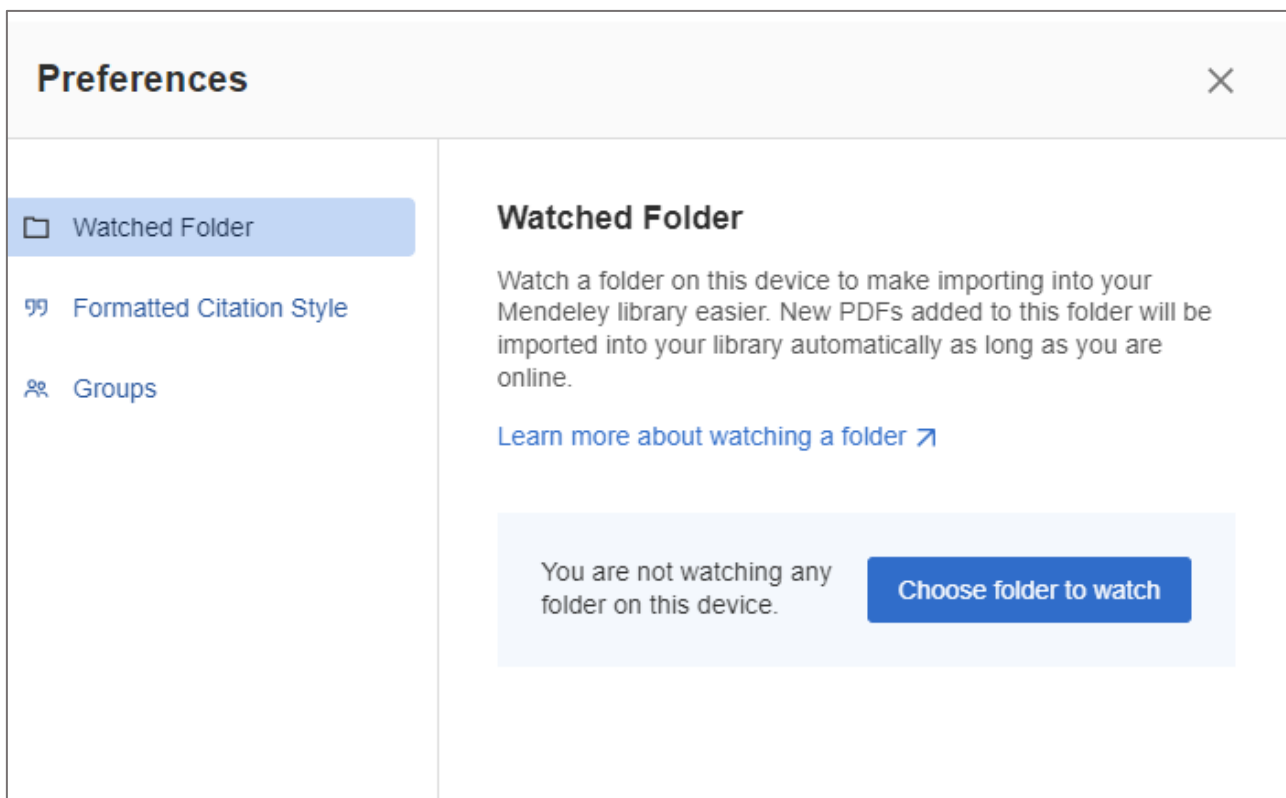
Galite pasirinkti bet kurį darbalaukyje esantį aplanką, iš kurio įkelsite nuorodas į programą. Visi šiame aplanke esantys PDF failai bus automatiškai importuoti į *Mendeley* biblioteką į aplanką *All References*. Kai į pasirinktą aplanką pridėsite naujų PDF failų, jie bus iš karto automatiškai perkeliami į jūsų biblioteką, kai tik prisijungsite prie interneto. Šiuo metu kiekviename įrenginyje galite turėti tik vieną stebimą aplanką (*Watch folder*).

Paspauskite mygtuką *+Add references*. Tuomet atsivers meniu, kuriame pasirinksite *Set up watched folder*. Ši funkcija galima tik naudojant *Mendeley Reference Manager* (žr. 5 pav.).

5 pav. Programos *Mendeley Reference Manager* nustatymai (dokumento aplankalo kūrimas PDF dokumentams saugoti).

Pasirinkę nuorodą *Watched Folder* pasirinkite parinktį *Choose folder to watch*, kad atidarytumėte failų parinkiklį. Raskite aplanką, kurį norite stebėti, tada pasirinkite jį ir naudokite parinktį *Open*, kad pradėtumėte stebėti aplanką. Pasirinkite sukurtus aplankus, kuriuose bus dedami dokumentai PDF formatu ir persikels į *Mendeley Reference Manager* automatiškai (žr. 6 pav.).

6 pav. Dokumentų PDF formatu saugojimas sukurtame stebimame aplanke.

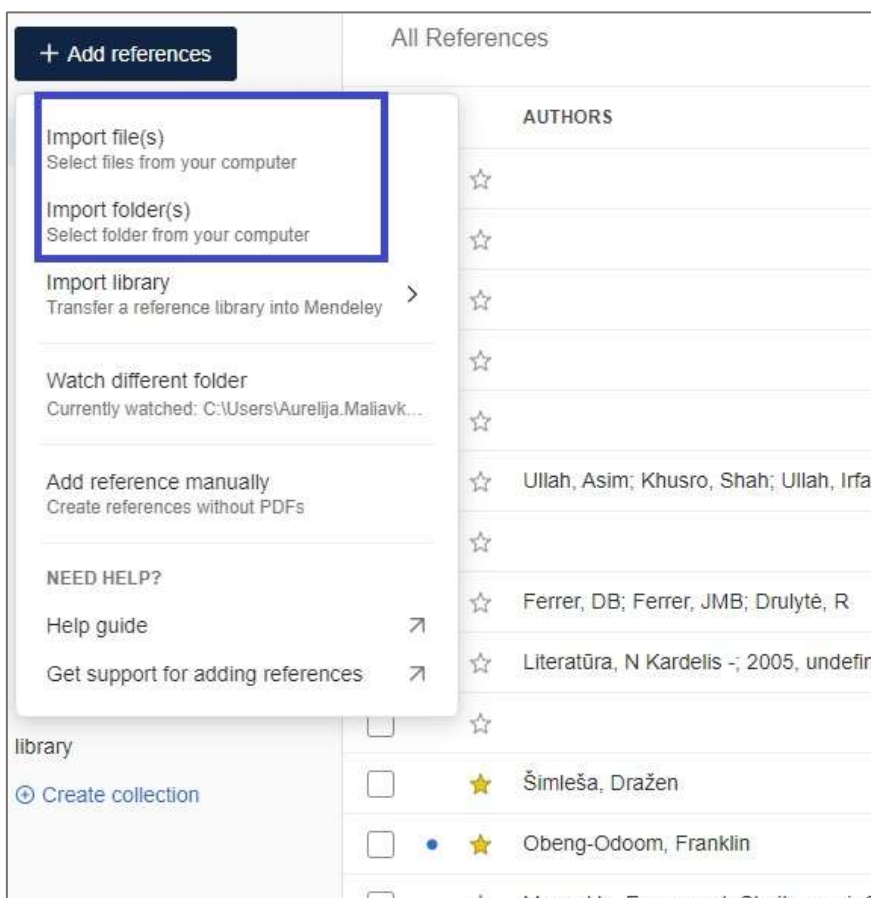
Įrašų išsaugojimas programoje *Mendeley*

Įrašus išsaugoti programoje *Mendeley* galima šiais būdais:

- tiesiogiai dėti įrašus iš kompiuterio;
- bibliografinius įrašus kurti rankomis;
- tiesiogiai įrašus dėti iš duomenų bazių;
- tiesiogiai įrašus dėti iš interneto;
- tiesioginis PDF dokumentų pertempimas į programą *Mendeley*.

Įrašų dėjimas iš kompiuterio

Pagrindiniame programos lange paspaudus mygtuką *+Add references* galima įrašus (*Import file(s)*) ir dokumentų aplankus (*Import folder(s)*) dėti iš kompiuterio (žr. 7 pav.).

7 pav. Programos funkcijos įrašams iš kompiuterio dėti.

Įrašų kūrimas rankomis

Norėdami įrašus sukurti rankomis pagrindiniame programos *Mendeley* meniu *+Add references* pasirinkite *Add reference manually*. Atsidariusioje lentelėje galėsite įrašą suvesti ranka (žr. 8 pav.).

Import file(s)
Select files from your computer

Import folder(s)
Select folder from your computer

Import library
Transfer a reference library into Mendeley

Set up watched folder
Sync PDFs from a local folder automatically

Add reference manually
Create references without PDFs

NEED HELP?

Help guide

Get support for adding references

Add reference manually

Identifiers (ArXiv, DOI, PMID or ISBN)

Enter identifiers and look up for metadata

Reference Type
Journal Article

Title

Authors
Please enter author names as 'last name, first name' (e.g. 'Smith, Jane')

+ Add another author

Journal

Year

Pages
from to

Volume

Issue

Month

Add entry Cancel

8 pav. Įrašo kūrimas rankomis programoje *Mendeley Reference Manager*.

Įrašų dėjimas iš duomenų bazių

Duomenų bazėje suradę reikiamą straipsnį, dešinėje pusėje matysite *Mendeley* nuorodą (*View PDF*) (žr. 9 pav.).

9 pav. Įrašų dėjimas iš duomenų bazių į programą *Mendeley Reference Manager*.

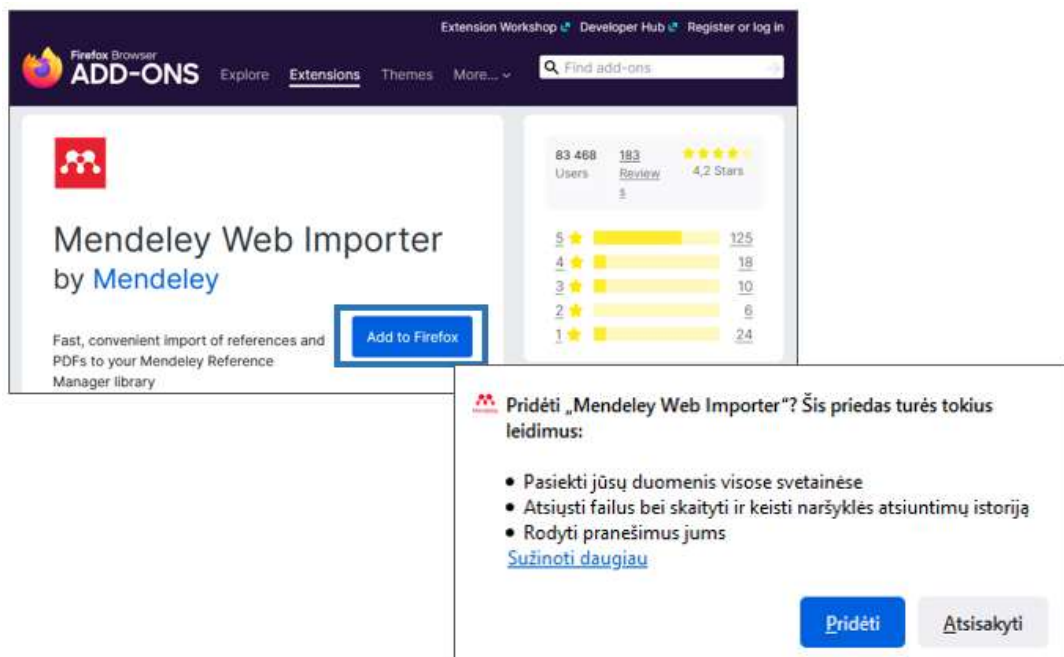
Paspaudę ant nuorodos, būsite nukreipti į PDF dokumentą. Dešinėje pusėje rinkitės nuorodą *+Add to Mendeley*. Dokumentas bus išsaugotas programoje *Mendeley Reference Manager* ir interneto naršyklėje (*Mendeley Web*) (žr. 10 pav.).

10 pav. PDF dokumento išsaugojimas programoje *Mendeley Reference Manager*.

Įrašų dėjimas iš interneto

Įrašus galima dėti ir iš interneto. Tam tikslui naudokite *Mendeley Web Importer*. Norėdami jį įdiegti junkitės adresu <http://www.mendeley.com/import/>, pasirinkite nuorodą *Add to Firefox > Pridėti* (žr. 11 pav.).

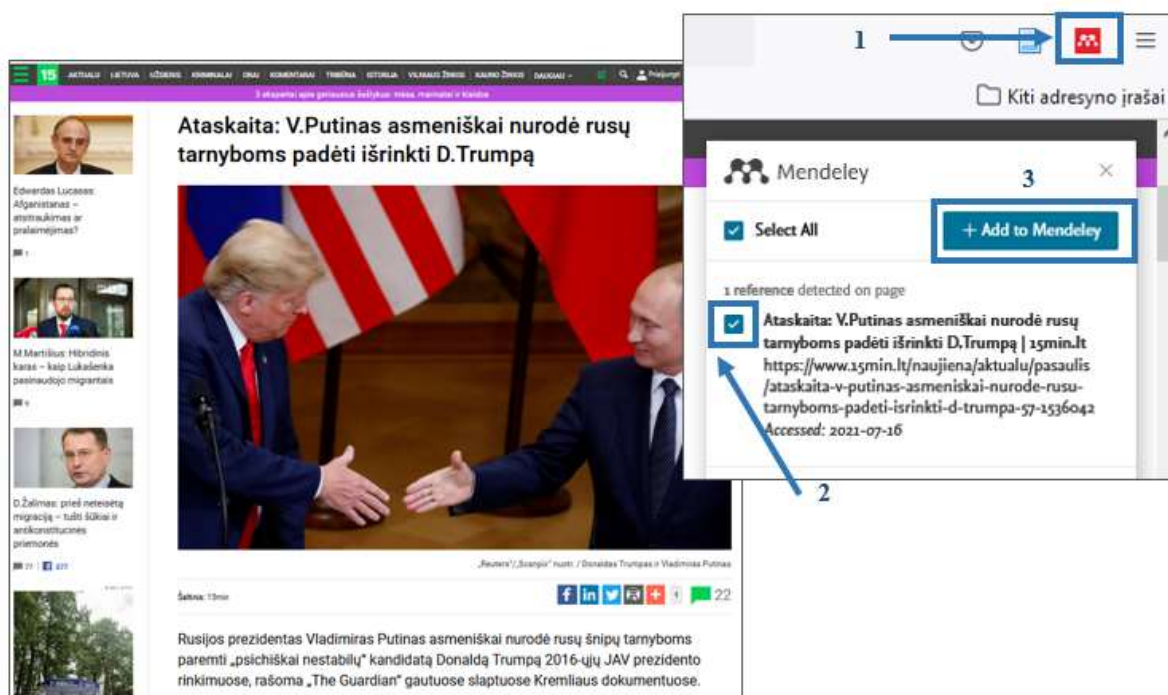
11 pav. *Mendeley Web Importer* diegimas naršyklėje *Firefox*.

Naršyklės dešinėje pusėje atsiras programos *Mendeley* piktograma (žr. 12 pav.)

12 pav. *Mendeley Web Importer* vaizdas naršyklėje *Firefox*.

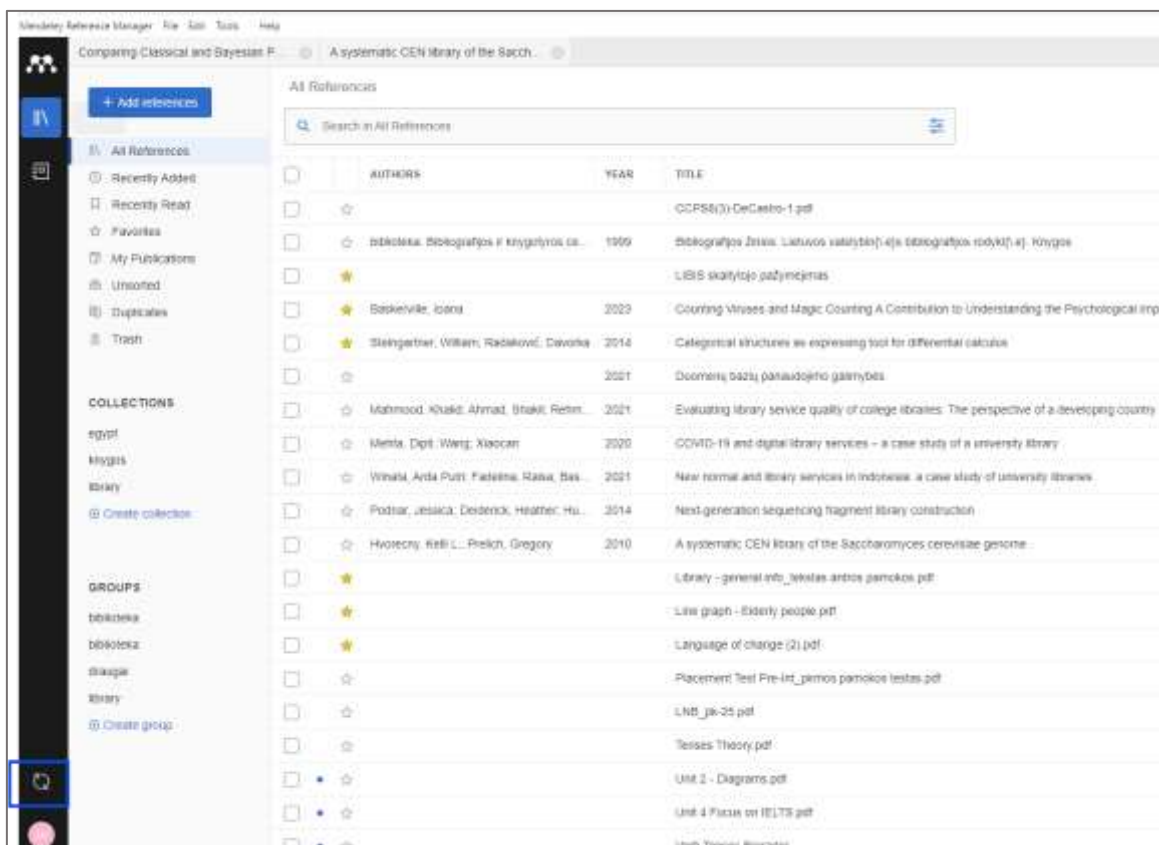
Suradę norimą įrašą internete, naršyklės dešinėje pusėje pasirinkite programos *Mendeley* piktogramą (žr. 13 pav. 1). Atsidariusioje lentelėje pasirinkite įrašą (žr. 13 pav. 2) ir rinkitės nuorodą + *Add to Mendeley* (žr. 13 pav. 3)).

13 pav. Įrašų dėjimas iš interneto į programą *Mendeley*.

Kad nuroda atsirastų programoje *Mendeley Reference Manage* ir naršyklės programoje *Mendeley*

Web, įrankių juostoje turite paspausti piktogramą (sinchronizuoti) (žr. 14 pav.).

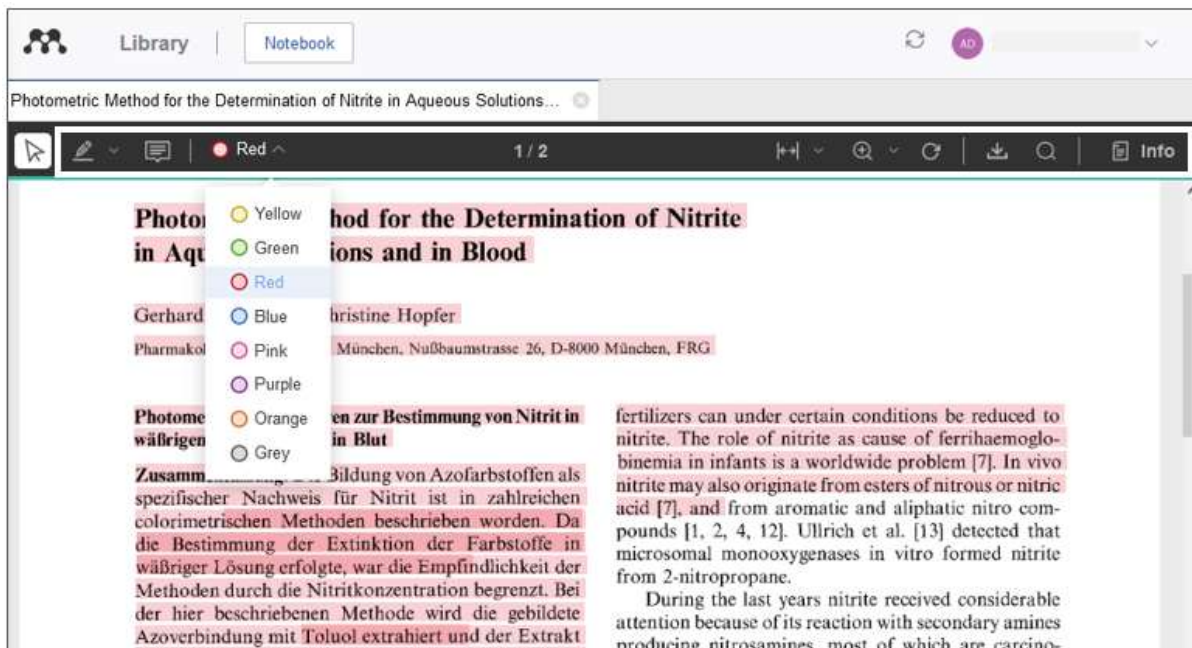

14 pav. Įrašų sinchronizavimas *Mendeley Web* ir *Mendeley Reference Manager*.

PDF dokumentų dėjimas į programą *Mendeley*

Norimus dokumentus galima perkelti tiesiog paspaudus kompiuterio pelyte ant PDF dokumento ir jį tempti iš kompiuterio į programą *Mendeley*, arba iš įrankių juostos pasirinkus nuorodą *Add >* pridėti PDF dokumentus, išsaugotus kompiuteryje.

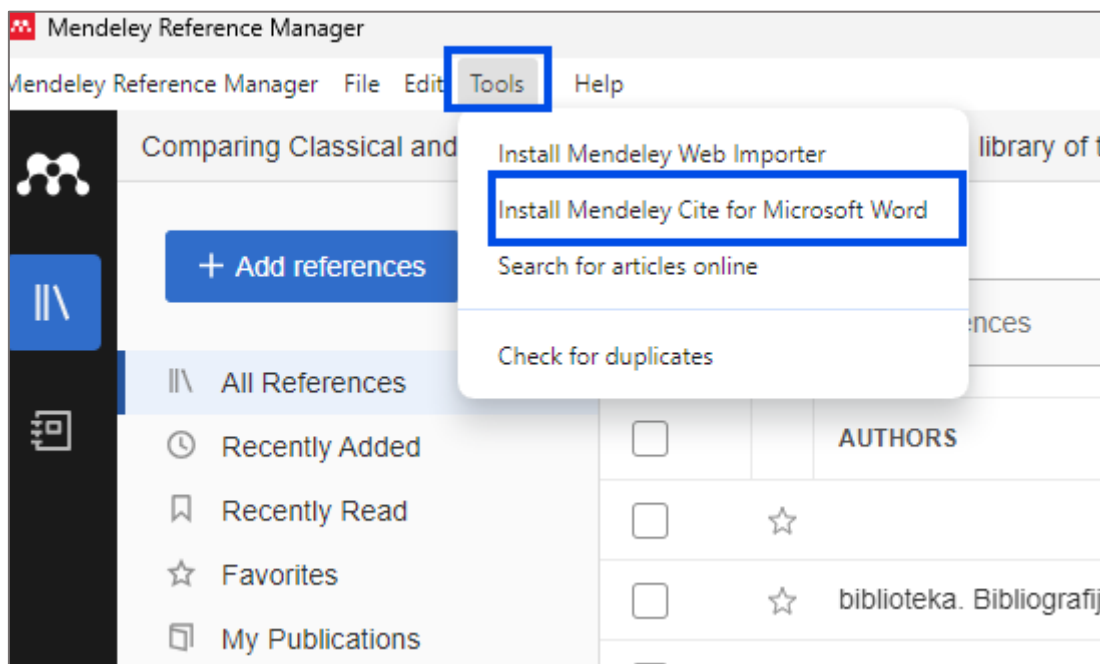
Programoje *Mendeley* galima patogiai dirbti su PDF dokumentais: juos skaityti, rašyti pastabas, žymėti tekstą pasirinkta spalva, didinti tekstą, atlikti paiešką dokumente ir pan. (žr. 15 pav.).

15 pav. Darbas su PDF dokumentais programoje *Mendeley*.

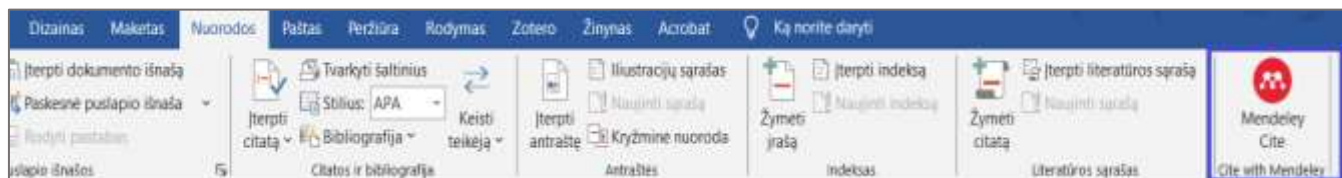
Citavimas ir bibliografinių sąrašų išsaugojimas *MS Word* programoje

Norėdami cituoti mokslinius darbus turite į programą *MS Word* įsidiegti įskiepi *Mendeley Cite*. Programos *Mendeley Reference Manager* įrankių juostoje pasirinkite *Tools* ir *Install MS Word Plugin* (įdiegti *MS Word* įskiepi) (žr. 16 pav.).

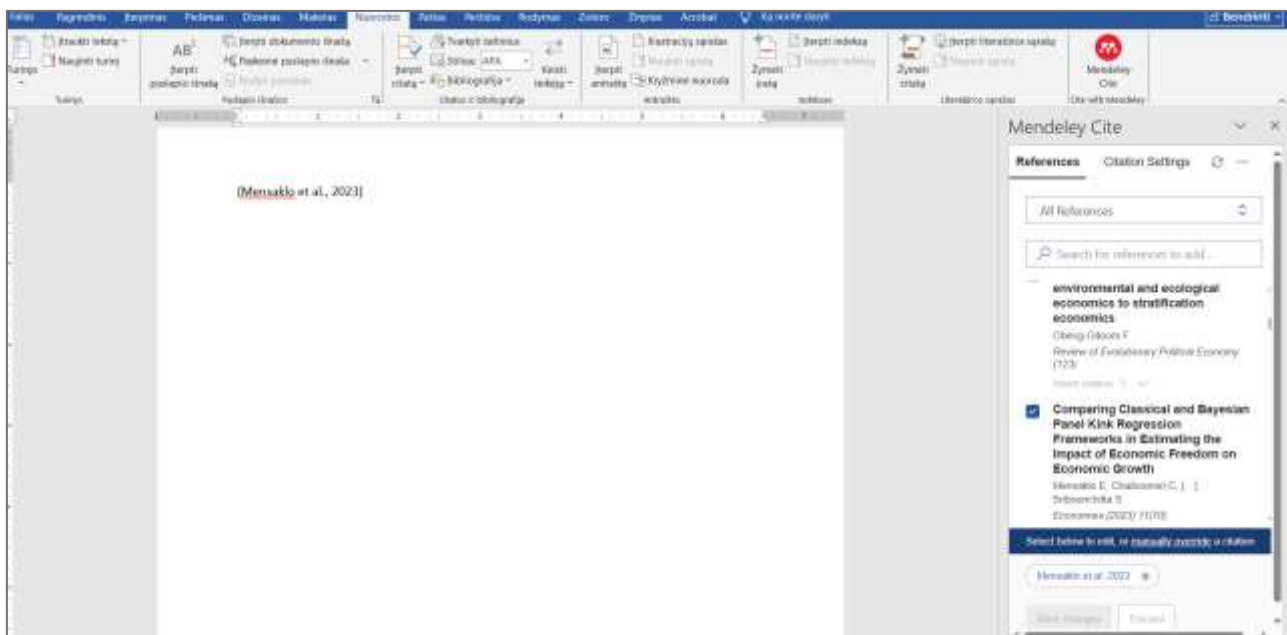
16 pav. Programos *Mendeley Cite MS Word* įskiepio diegimas.

Įdiegę įskiepi, atsidarykite *MS Word* ir pasirinkite *Nuorodos (References)*. Tame meniu bus laukelis *Papildiniai*, kuriame bus jūsų įdiegtas *Mendeley Cite* (žr. 17 pav.).

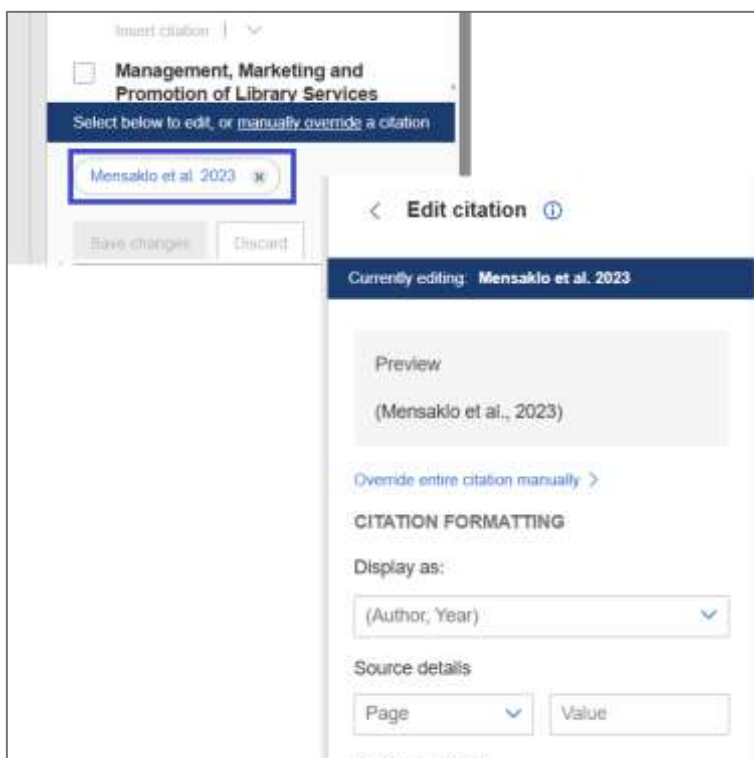
17 pav. *Mendeley Cite* įskiepis *MS Word* programoje.

Atsidarius įskiepi, atsivers meniu, kuriame galėsite įterpti citatą tiesiai iš programos. Kadangi įskiepio meniu lygiai toks pat kaip programos, reikia pasirinkti norimą šaltinį, spausiti *Save Changes* (Išsaugoti) ir jau citata atsiranda dokumente (žr. 18 pav.).

18 pav. Citatos įterpimas *MS Word* programoje.

Jei norite pagedaguoti įrašo nuorodą, paspauskite nuorodą dokumente, kurią norite pataisyti, ir pasirinkite rodomą citatą, paspauskite ant jos ir lentelėje redaguokite duomenis (žr. 19 pav.).

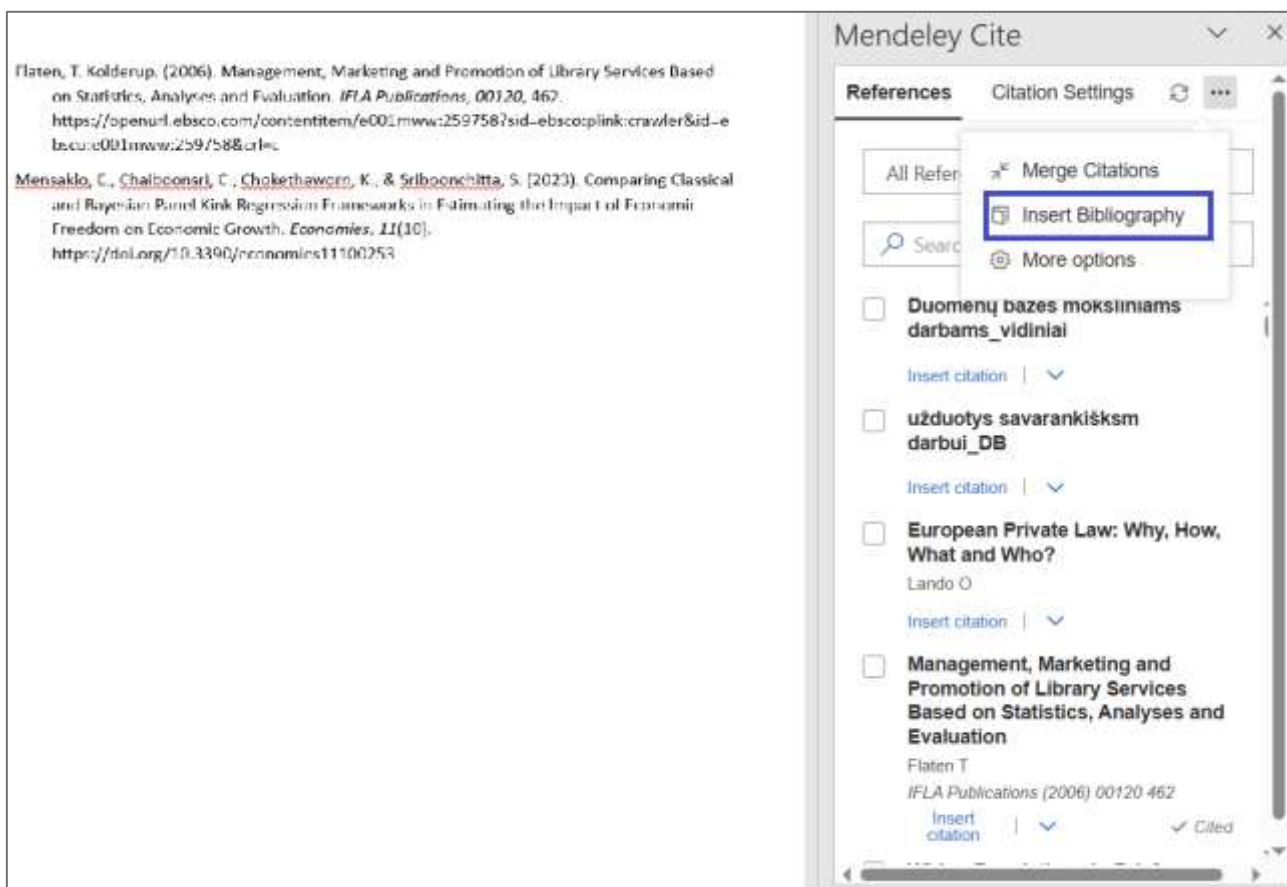
19 pav. Įrašo nuorodos redagavimas *MS Word* programoje.

Citatos aprašo stilių galite keisti pasirinkę nuorodą *Citation Settings* (žr. 20 pav.).

20 pav. Citatos stiliaus keitimas *MS Word* dokumente.

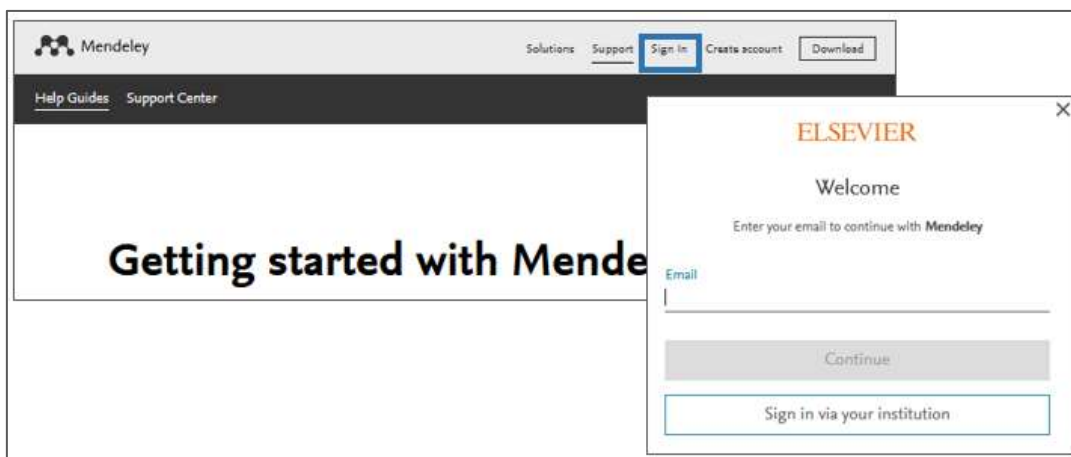
Baigę darbą ir sukėlę citatas, automatiškai galite sudaryti bibliografinį literatūros sąrašą. *MS Word* dokumente pažymėkite jau įdėtas citatas, pasirinkite papildomą meniu ir pasirinkite nuorodą *Insert Bibliography*. Bibliografinis sąrašas susigeneruos automatiškai (žr. 21 pav.).

21 pav. Bibliografinio literatūros sąrašo sudarymas *MS Word* dokumente.

Programa *Mendeley* internete (Web)

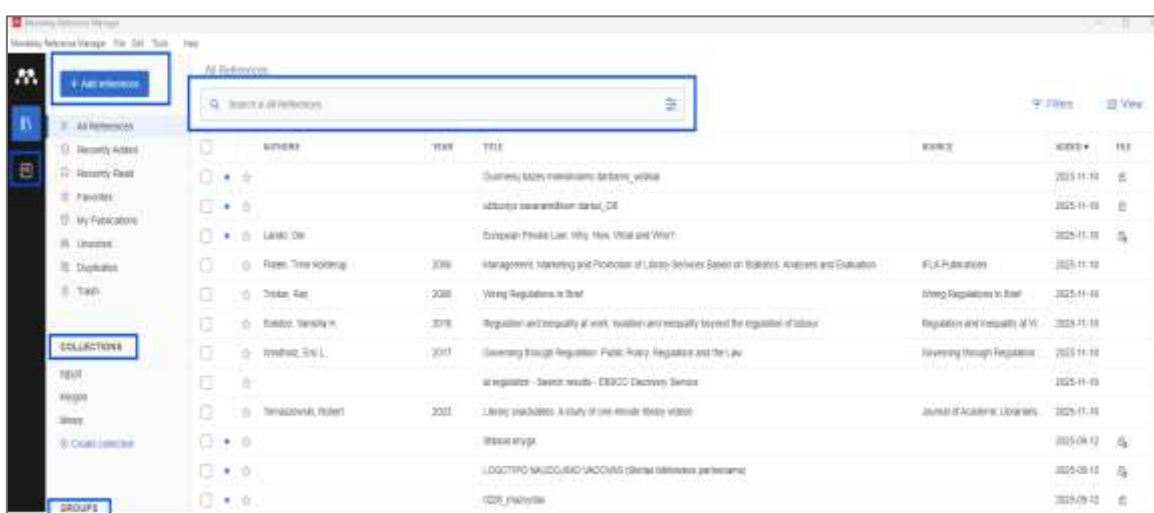
Prie programos *Mendeley Reference Manager* galima prisijungti ne tik iš asmeninio kompiuterio, bet ir pasiekti visus duomenis nuotoliu kituose įrenginiuose. Programa *Mendeley* internete identiška *Mendeley Reference Manager* programai. Jeigu jau esate susikūrę paskyrą arba jungiatės ne pirmą kartą, rinkitės nuorodą *Sign In (Prisijungti)* ir junkitės, įvesdami savo el. paštą ir slaptažodį (žr. 22 pav.).

22 pav. Prisijungimas prie programos *Mendeley Web*.

Programos *Mendeley Web* įrankių juosta turi tas pačias funkcijas kaip ir darbalaukio programa:

- ✓ galima pridėti dokumentus iš kompiuterio;
- ✓ įrašus kurti rankomis;
- ✓ importuoti įrašus iš *BibTex* bibliotekos pasirinkus nuorodą *+Add references* ir skiltį *Import library*;
- ✓ prie kiekvieno įrašo parašyti anotaciją, pastabas *Notebook*, kurti kolekcijas *COLLECTIONS* ir grupes *GROUPS*;
- ✓ atlikti paiešką savo įrašų bibliotekoje *Search* (žr. 23 pav.).

23 pav. Programa *Mendeley Web*.